

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Pœnis eorundem Temporalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

tionem reddunt; quod ejusmodi filiorum ac nepotum irregularitas fundetur in Origine ac radice infecta infamia, ad beneficia Ecclesiastica obtinenda non parentes duntaxat, sed ipsos quoque inhabiles reddente. In Germania autem & Septentrionalibus provinciis aliis eorum parentes ullâ Juris aut Facti infamiâ non laborent; cum propter pacta & foedera publica: tum; quod innumerorum hæresis solummodo sit materialis & cum pertinacia non conjuncta; ac proinde, cessante irregularitatis & inhabilitatis causâ, ipsa quoque cesset, *arg. c. Cum cessante 60. de Appellat. Accedit Ordinariorum dicecesanorum*, ejusmodi filios ac nepotes ad Ordines ac beneficia sine difficultate & prævia dispensatione admittentium, praxis Juri prævalens in locis, in quibus ei adversatur, *c. fin. de Consuetudine § l. De quibus 32. in fine, ff. de LL.*

Neque, ut contraria sit, Romana Germaniæ Curiarum praxi adversatur; quia illa, sicut hæreticorum filiis ac nepotibus beneficia non confert, nisi prævia dispensatione, sic absque ista in Germania factas collationes non rejicit vel damnat; cum non ita pridem in hæresi defunctæ parentis filio de Canonicatu Cathedrali prævia dispensatione providerit, quin hanc exegerit, ut de eo provisorius à Germaniæ Ecclesiarum unius Episcopo & alterius Capitulo antè sine dispensatione obtenta beneficia licitè retineret. Cujus ratio ulterior est partim; quod, cum ea, quæ cum hæreticis in Germania inita sunt pacta publica, Apostolica auctoritate firmata & approbata nunquam fuerint, filiorum Catholicorum parentes hæretici pro infamibus in Romana Curia habeantur: partim verò; quod Juri, hæreticorum filios ac nepotes ad obtinenda beneficia inhabiles reddent, contraria

Germaniæ consuetudo extra ejus fines & Romam usque non porrigatur.

ARTICULUS VI.

De Pœnis eorundem Temporalibus.

SUMMARIUM.

62. *Tales pena locum ferè non habent in Germania.*
63. *Sunt autem I. Infamia:*
64. *Quam hereticorum liberi Catholicici non contrahunt.*
65. *II. Instabilitas activa & passiva.*
66. *III. Confiscatio omnium bonorum:*
67. *IV. Amisso patria potestatis in liberos.*
68. *V. Liberatio Vasallorum, Servorum &c. ab obligationibus.*
69. *Cum hereticis non facillè paciscendum:*
70. *Servanda tamen sunt pacta publica, cum ipsis inita.*
71. *VI. Traditio curia Seculari:*
72. *A qua capitalis supplicio plerùmque possunt.*

Spiritualibus hæreticorum pœnis adjectæ utroque Jure sunt complures, & propter criminis publicè perniciosissimi atrocitatem, severissimæ animadversiones temporales; quarum tamen hodie usus ferè non est in plerisque provinciis Septentrionalibus & Germania etiam nostra: in qua Lutherani, & Calviniani hæretici non solum tolerantur: sed propter inita cum ipsis foedera publica & Pacem, ut vocant, Religiosam, omnibus juribus & immunitatibus Civilibus cum Catholicis pacificè gaudent. *Laiman, Lib. 2. tract. 1. cap. 16. n. 4. v. 6. &*

8. & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 83.*
 63. Hujusmodi autem pœnarum, in hæreticos, eis credentes, receptores, defensores & fautores constitutarum,

Prima est infamia, *Aurb. Gazaros C. de Hæreticis, c. Excommunicamus 13. §. Credentes, hâc Rubr. & can. Infamos 6. q. 1.* quæ, licet ipsò Jure contrahatur, hæreticum tamen ante sententiam criminis declaratoriam actum non afficit; ut ab honoribus ac dignitatibus secularibus repellat, *Azor p. 1. Instit. Lib. 8. cap. 13. q. 8. §. Septima, & Sanchez Lib. 2. Moral. cap. 26. n. 1.* monentes casu, quò hæreseos crimen per evidentiam facti notorium est, contrahi infamiam Facti, quæ, hæreticò poenitente & respiciente, aboletur.

64. Dubium est, de eorum filiis ac nepotibus per paternam, & de filiis per maternam lineam descendentibus; hos enim etiam infamiâ notatis accensent *Covarruvias Lib. 2. Var. cap. 8. n. 1, Castro de Punit. hæretic. Lib. 2. cap. 9. & Molina Tom. 3. de I. & I. disp. 658. n. 25.* Moventur geminâ ratione. Una est; quòd infamiâ laborent filii reorum læsæ Majestatis humanæ, *l. Quisquis 5. C. ad L. Jul. Majest. à quibus ad hæreseos, Divinæ Majestatis læsæ criminis, reos argumentum legitimè duci, cum Saliceto in Aurb. Gazaros cit. in fine & Igneo in 1. Nesebario 5. §. 2. ff. ad SC. Syllan. n. 44. monet Decianus Tract. Criminal. Lib. 5. cap. 26. n. 7.* Altera; quòd ipsorum ad beneficia obtinenda inhabilitas sive irregularitas aliunde, quàm ex eorum infamia non possit provenire.

Sed merito eos ab infamia absolvunt *Menoch. Vol. 9. Consil. 808. n. 44. Suarez de Censuris disp. 48. f. 3. n. 2. & Sanchez Lib. 2. Moral. cap. 38. n. 5.* quòd hæc eis ullò Juris textu imposita non reperitur; &, si aliquò irrogata esset,

eos à testimonio dicendo removeret, *cc. Licet 9. de Probat. & 47. de Test. & at. test.* quòd tamen nec receptum Praxi, neque Jure aliquò est expressum.

Neque ad eos argumentum rectè ducitur à liberis reorum læsæ Majestatis humanæ; quia illi locus tantum est in iis, in quibus æquiparatio expressa Jure, & fundata non est in sola similitudine rationis: ex qua sola extensionem pœnalis lex non admittit, ut *arg. Reg. Odis 15. in 6. ex opposita sententiæ assertoribus tradunt Castro Lib. 1. de Lege Pœnali cap. 7. docum. 3. & Molina Tract. 2. disp. 176. n. 51.*

Neque ex inhabilitate illa necessariò infertur infamia liberorum; cum illam causet infecta radix & ex Juris dispositione secum trahat enormitas delicti & infamia paterna, ad eum ferè modum, quòd ex paterna fornicatione irregulares, & ad beneficia obtinenda inhabiles liberi nascuntur.

65. Secunda, hujusmodi eorundem pœna est intestabilitas, tam activa quàm passiva; ut neque testamentum condere, neque hæredes institui possint, *l. Manicheos 4. §. 2. & 5. C. de Hæreticis & §. Credentes cit.* Quòd, licet ita sit, testamentum tamen ab ipsis ante sententiam criminis declaratoriam conditum perinde, ut ante factam honorum alienationem obnoxium quidem revocationi: at non ipsò Jure nullum esse, ex *§. Credentes cit. verbis, Sit intestabilis, desumunt cit. Sanchez cap. 24. n. 3. & Farinac. Prax. Criminal. q. 196. n. 89.* simili modò ad hæreditatis aut legati sibi relicti restitutionem, hæredibus ab intestato venientibus, aut filco faciendam, hæredes & legatarios non teneri, cum *Imola in c. Quia ingredientibus 2. de Testament. n. 44. & Lessio Lib. 2. de I. & I. cap. 19. n. 52. verisimiliter censet cit. Sanchez cap. 14. n. 31.*

- n. 31. Contrarium tamen, aliis DD. relatis, sustinet *cit.* Farinac. q. 190. à n. 192.
66. Tertia, confiscatio omnium bonorum, *Auth. Gazaros cit. c. Vergentis 10. & c. Excommunicamus 13. §. cit. & §. Dammati*: quorum textuum prioribus ratio redditur; quòd multò gravius sit æternam, quàm temporalem (cujus violatæ confiscatio pœna est, *l. Quisquis §. pr. C. ad L. Jul. Majest.*) lædere Majestatem. Quæ etiam pœna, licet ipsò Jure & Facto incurratur, *c. Cum secundum 19. pr. in 6.* sententiã tamen hæresis declaratoriã opus est, antequam ejus reo bonorũ possessio auferatur, *c. cit. V. Confiscationis*, Francus *in V. cit. not. 1. & 2.* Sanchez *cit. cap. 26. n. 12.* & Farinac. q. 190. §. 1. n. 5. Ea tamen sententiã retrahitur ad ipsum commissi, & in actum externum prodeuntis delicti diem; ut alienationibus, quæ postea factæ sunt, rescissis, in alios translata bona cum fructibus perceptis fisco sint restituenda, *cit.* Sanchez *cap. 22. n. 33.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 61.* quantumvis ea criminis declaratio facta, imò accusatio primùm inchoata sit post hæretici mortem, *c. Accusatus §. §. In eo, in 6.* Francus *in §. cit. Barbola ibid. n. 30.* & Farinac. §. *cit. n. 9.*
67. Quarta, amissio patriæ potestatis in liberos; ut hi à die criminis commissi ante omnem sententiã sui juris efficiantur, *c. Quicumque cit. §. fin.* Ut proinde hæreticus pater filios suos emancipare, eisque impuberibus pupillariter substituere, amplius non possit, *Glossa in §. cit. V. Deserint, cit. Sanchez cap. 24. n. 6.* & Pirrhing *n. 79.*
68. Quinta, liberatio vasallorum, servorum aliorumque ab omnibus etiam juratis obligationibus; ut hæreticis fidelitatem, obedientiam & alia obsequia præstare, eisque debita solvere, saltem

post sententiã criminis declaratoriã, non teneantur, *c. fin. ubi Glossa V. Absolutos, Panormit. à n. 1. & Pirrhing n. 8.* Unde

Dubium oritur, an ergo fides hæreticis servanda non sit. Id certè præter *a. cit.* suadet ratio; quòd, cum fidem terrenam frangenti eadem servanda non sit, *l. Qui fidem 16. ff. de Transact. c. Sicut 29. §. fin. de Jurejurando & Reg. Frustra 75. in 6.* multò minùs servanda sit hæretico; violanti fidem Divinam; sic enim Hussio datam, & à Concilio Constantiensi violatam fidem publicam, nostri temporis Sectarij passim jactant & queruntur.

At, esto cum ipsis pacificendum facile non sit, pacta tamen publica cum ipsis inita, quoties res promissa ex se licita & possibilis est, inviolabiliter custodienda & observanda, rectè docet Becanus *de Fide cap. 16. q. 1. n. 8.* juxta *l. 1. ff. c. 1. & c. Qualiter 3. de Pactis*, quibus textibus ista generatim, & *l. Postliminii §. 3. ff. de Captivis & can. Noli 23. q. 1.* ubi in specie hostibus data ad ejusmodi pacta servanda obligat Veritas, Fidelitas & Justitia: quarum Virtutum prima nihil promittendum, nisi ad quod nos obligandi & præstandi animum habemus: altera id, quod promissum est, præstandum; postrema jus suum cuique tribuendum dicunt: donec, ex promissione ortam obligationem à promissario remissam, vel à legitima potestate relaxatam, constet.

Neque aliud evincitur ex *c. fin. cit.* quia, licet in provinciis, in quibus Jure in hæreticos constitutæ pœnæ rigore observantur, saltem post sententiã criminis declaratoriã, sicut cæteræ, sic etiam fidei à privatis datæ obligatio, tanquam judicis & ipsius Juris autoritate rela-

re relaxata, cesset, servanda tamen illis est fides data publicâ authoritate, Menoch. *Consil.* 106. à n. 226. & Farinac. *cit.* q. 197. n. 26. & in Germania nostra etiam privata; quia in ista hæretici sunt tolerati, & ob pacem ac fœdera publica, omnibus juribus atque immunitatibus Civilibus cum Catholicis pacificè gaudent, *cit.* Laiman *Lib.* 2. *traç.* 1. *cap.* 16. n. 4. & Pirthing n. 83.

Neque majorem vim habet ratio; quia solummodo probat fidem Hæreticis non servandam, quoad Divina & spectantia Religionem: non autem quoad pacta publica: quæ cum Gentibus & Idololâtris inita observari, exigit Jus Gentium, docent sacra Pagina, Josue *cap.* 9 *V.* 18. 2. *Reg.* *cap.* 21. *v.* 6. *Ec.* & Historia, ex quibus violatæ fidei ultorem Deum fuisse, constat.

Neque violata à Concilio Constantiensis fides est Hussio, cum; quia hæc à Concilio ei nunquam fuit data: ab Imperatore autem Salvus conductus ei concessus tantum fuit secundum Jus commune: quod munitum ab ea tantum violentia, quæ contra Jus infertur, qualem Hussius, utpote Hæreseos convictus, passus non est, securum reddi, ex Acatolicis JCT. is Mynsinger *Cent.* 1. *observat.* 82. & Everard, Speckhan. *Q. Q. Juris*, ejusdem sententiæ Autores plures allegans, alique docent: tum verò; quia Hussius prior violavit, quæ scripto pactus erat cum Imperatore: & contra ejus prohibitionem, sub pœna capitali factam, arripuit fugam, à qua retractus, & Hæresin abjurare pertinaciter renuens, obnoxium se reddidit pœnis Hæreticorum, l. *Quicumque* 8. *C. de Hæreticis*, ut eruditè offendit Becanus *cit.* *cap.* 16. *q.* 6. *totâ* & præsertim à n. 7.

¶ Demum Hæretici, si, insuper habitis relatis aliisque pœnis, errores suos ab-

jurare pertinaciter noluerint, aut in eos abjuratos relapsi spontè non redierint, curiæ Seculari, præmissâ, si Clerici fuerint, degradatione, sunt tradendi, c. *Ad abolendam cit. c. Excommunicamus* 15. *pr. hæc Rubr. & c. 1. in 6.* Clarus §. *Hæresis*, n. 7. & Menoch. *de Arbitr. Judic. casu* 374. n. 1. & Farinac. *Prax. Criminal.* q. 189. §. 2. n. 11. Ubi

Dubium aliqui movent, an hæretici pertinaces plesti possint pœnâ Capitali. Negârunt id ex VV. Donatistæ, teste S. Augustino *Epist.* 50. & ex RR. Hæreticis Hussius, ut patet ex Concilio Constant. *Sess.* 15. *art.* 14. eâ potissimum freti ratione; quod sit contra morem Ecclesiæ primitivæ: à qua cædes & vincula aliena fuisse, testis est S. Athanasius *Apolog.* 2. & contra ipsam doctrinam servatoris, Zizania cum tritico usque ad messem crescere permittit volentis, Matth. *cap.* 13. *V.* 30.

Sed meritò, eos capitali supplicio affici posse, alii pro re omnino explorata habent cum Covarruvia *Lib.* 2. *Var. cap.* 4. n. 10. Bellarmino *Lib.* 3. *de Laicis*, *cap.* 21. & 22. & Suarez *de Fide*, *disp.* 20. *f.* 3. n. 18. non solum propter textus *cit.* & Concilium Calcedonense, cujus *Act.* 1. Episcopus Alexandrinus, *Si Eutyches*, inquit, *præter dogmata Ecclesiæ sapiat, non solum pœnâ dignus est, sed & igne*: sed etiam propter sanctiones Imperiales, quibus in Hæreticos, post alias minores, tandem exilii & ultimi supplicii pœna constituta fuit, l. *Manicheos* 4. §. 4. l. *Ariani* 5. l. *Quicumque* 8. *Ec. C. de Hæret.* Ratio est; quia hæresis est crimen valde enorme, utpote quod non solum Fidem, Justitiæ Christianæ principium & omnis virtutis ac meriti supernaturalis radicem, tollit: sed insuper plus, quam ulla alia flagitia, adversatur felicitati Regnorum ac Reumpublicarum: in quæ, ubi pedem infert, excitatis seditionibus ac tumultibus

Q 1 pacem &

pacem & tranquillitatem publicam perturbat: ut luculenter demonstrant clades, quibus proximè exactis duobus seculis, plerasque & florentissimas Europæ provincias devastavit, ut latè ostendit Ribadaneira *Lib. 1. de Princip. Christi. à cap. 27.*

Neque obstat mos Ecclesiæ primitivæ; hæc enim in Hæreticos tam severè non animadvertit; quòd propter multitudinem ac potentiam infidelium, eò tempore dominantium, & fidelium paucitatem viribus destitueretur.

Neque etiam Parabola Zizaniorum; cum ista extirpari Evangelium paterfamilias vetuerit; ne simul eradicaretur & triticum, illa extirpandi potestatem utique facturum, si absque tritici periculo

possent. Unde, sicut Hæreticos tolerare docemur, quando eorum persecutio majora mala allatura prævidetur, ut in partibus nostris Septentrionalibus accidit, sic in eos animadvertere non prohibemur, cum sine Catholicorum detrimento possunt extirpari, juxta illud Apostoli, *Aut certe malum ex vobis*, 1. Corinth. *cap. 5. v. 13.* quòd Ecclesiastica spiritualis; Secularis autem potestas corporalis mortis poenam infligendò implet; ne sine causa gladium portare existimetur, contra ejusdem S. Doctoris Gentium sententiam, Roman. *cap. 13. v. 4.* Castro de Punit. *Hæret. cap. 5. v. 12. & 14.* Victoria *Relett. de Indis disp. 1. n. 8.* Becanus *cit. cap. 15. q. 6. n. 15.* & Gonzalez *in c. Ad abolendam cit. n. 14.*

TITVLVS VIII.

De Schismaticis & Ordinatis ab eis.

SUMMARIUM.

1. Schismatis etymon ac definitio,
2. Ejus differentia ab Hæresi,
3. Et à Seditioe.
4. Segregat ab Ecclesia capite vel membris,
5. Non contrahitur solâ excommunicatione:
6. Neque solo recessu ab obedientia Episcopi:
7. Neque solùm agendò contra mandatum Papæ,
8. Vel, eum temporalem dominum non agnoscendò.
9. Schismatici sunt excommunicati,
10. Inhabiles ad beneficia,

11. Infames ac irregulares,
12. Privati jurisdictione Ecclesiastica,
13. Et à collatione Ordinum suspensi.

Hæreticis affines, & Hæretici etiam frequenter sunt Schismatici & Apostatæ; ac proinde illis, sicut propinquitate aut societate criminum, sic explicationis ordine conjungendi.

Schisma, à quo Schismatici, si nominis etymon, Scissura, *can. Schisma. 24. q. 1.* si natura spectetur, est Divisio sive discessio ab unitate Ecclesiæ, quatenus hæc est corpus mysticum ex universis fidelibus tanquam membris, & Romano Pontifice tanquam capite constans, S. Thomas 2. 2.

q. 39. art.